

Ања Вуковић¹
Милица Инђић²
Анђела Марчићев³
Анастасија Стефановић⁴
Ана Шабановић⁵
др Ратка Чолић⁶

МОБИЛНЕ ПЛАТФОРМЕ КАО АЛАТ ЗА ИНФОРМИСАЊЕ И УМРЕЖАВАЊЕ У ОДРЖИВОМ УРБАНОМ РАЗВОЈУ – КОНЦЕПТ АПЛИКАЦИЈЕ URBAPP

MOBILE PLATFORMS AS A TOOL OF INFORMING AND NETWORKING IN SUSTAINABLE URBAN DEVELOPMENT – THE CONCEPT OF THE URBAPP APPLICATION

РЕЗИМЕ: Упркос све већем степену дигитализације, информације о пројектима одрживог урбаног развоја често остају тешко доступне, како стручној тако и широј јавности. Као одговор на тај проблем, рад истражује развој мобилне платформе која систематично обједињује информације о пројектима. Urbapp је апликација која на једноставан и интуитиван начин пружа приступ активним пројектима на локалном, националном и међународном нивоу. Циљ пројекта је повећање доступности информација широј јавности и лакше информисање о дешавањима у њиховом граду и околини, са могућношћу праћења програма финансирања, развоја и резултата пројекта. Апликација омогућава брзу претрагу путем филтера, усмеравање корисника на релевантне пројекте уз илустративне приказе и кључне информације, док стручној јавности нуди комплексније претраге и садржајнији приказ информација. Имплементацијом овакве платформе повећала би се информисаност јавности о пројектима и њиховом значају, као и партиципација. На стручном нивоу би се олакшало умрежавање заинтересованих актера и остваривање нових сарадњи, међународних конекција и размена знања између локалних и међународних актера.

Кључне речи: Дигитална платформа, Мобилна апликација, Пројекти одрживог урбаног развоја

ABSTRACT: Despite the increasing level of digitalization, information about sustainable urban development projects often remains difficult to access, both for professionals and the general public. In response to this issue, the paper explores the development of a mobile platform that systematically gathers information about such projects. Urbapp is an application that provides simple and intuitive access to active projects at the local, national, and international levels. The aim of the project is to increase the accessibility of information to the wider public and enable easier awareness of developments in their city and surrounding areas, with the possibility of tracking funding programs, project development, and outcomes. The application enables quick search through filters, guides users toward relevant projects through illustrative representations and key information, while offering professionals more advanced search options and a more detailed presentation of data. The implementation of such a platform would improve public awareness of projects and their significance, as well as participation. At the professional level, it would facilitate networking among stakeholders and support the development of new collaborations, international connections, and knowledge exchange between local and international actors.

Key words: Digital platform, Mobile application, Sustainable urban development projects

¹ Ања Вуковић, инж. архитектуре, студент, Универзитет у Београду – Архитектонски факултет, Београд. annjavukovic@gmail.com

² Милица Инђић, инж. архитектуре, студент, Универзитет у Београду – Архитектонски факултет, Београд. milica.indjic1@gmail.com

³ Анђела Марчићев, инж. архитектуре, студент, Универзитет у Београду – Архитектонски факултет, Београд. andjelaamarcicev@gmail.com

⁴ Анастасија Стефановић, инж. архитектуре, студент, Универзитет у Београду – Архитектонски факултет, Београд. anastasijas1306@gmail.com

⁵ Ана Шабановић, М. арх, истраживач-сарадник, Универзитет у Београду - Архитектонски факултет, Департман за урбанизам, Београд, ana.sabanovic@arh.bg.ac.rs, ORCID 0000-0002-3711-0567

⁶ др Ратка Чолић, ван.проф., Универзитет у Београду – Архитектонски факултет, департман за урбанизам, Београд. ratka.colic@arh.bg.ac.rs, ORCID 0000-0002-2600-6668

1. УВОД

Пројекат мобилне апликације Urbapp представља нацрт мобилне платформе, намењене широј и ужој стручној јавности, која на једноставан начин омогућава приступ свим релевантним информацијама о активним пројектима на пољу одрживог урбаног развоја, како онима на локалном и националном, тако и пројектима на међународном нивоу. Премда је тренутно присутан велики број дигиталних алата и сервиса чији је задатак да омогуће лакше и брже информисање, приступ подацима из области одрживог урбаног развоја и даље је ограничен и недовољно транспарентан за ширу јавност, па тако они остају резервисани за стручна лица у већ постојећој мрежи укључених актера. У том контексту, истраживање је усмерено на идентификовање неопходних елемената и функција за развој мобилне платформе која би омогућила интеграцију и јасну организацију информација о овој теми, чиме би се допринело бољој информисаности грађана и стручњака, а последично и успешније спроведеним пројектима. Како би била приступачна најширем спектру корисника, апликација је дизајнирана тако да обезбеди једноставно и прегледно коришћење, кроз лаку навигацију, издвајање релевантних пројеката према интересовањима корисника и јасно структурисан приказ основних података о текућим пројектима. Дотле је интерфејс намењен стручној јавности и конципиран тако да пружи напредније функционалности (попут комплексније претраге) и знатно детаљнији увид у доступне податке, сходно њиховим потребама.

Рад је резултат истраживања на предмету Инструменти управљања територијом школске 2025-2026 године у оквиру мастер студија на Архитектонском факултету Универзитета у Београду.

1.1. Циљеви

Циљ ове апликације јесте да повећа степен доступности читавог спектра информација у вези са пројектима одрживог урбаног развоја, што би, уз претпоставку да повећање степена информисаности грађана о важним догађајима и процесима у њиховом окружењу директно позитивно утиче и на степен њиховог учешћа у партиципативним процесима у овим пројектима, за коначан резултат имало успешније спроведене пројекте на локалном нивоу и активнију и умреженију локалну заједницу.

Други важан исход повећања доступности и систематизације података односи се на другу корисничку групу у оквиру апликације - актере који и сами учествују у неким од пројеката одрживог и интегралног урбаног развоја, попут запослених у јавним управама, научноистраживачким организацијама, агенцијама за развој и другим сродним организацијама и институцијама. Помоћу Urbapp апликације, корисници би имали могућност да на једном месту пронађу све неопходне информације о пријавама за нове пројекте, начину финансирања, другим актерима, као и да успоставе међусобну комуникацију са њима. Тиме би се омогућило лакше умрежавање заинтересованих страна и потенцијално остваривање нових сарадњи и партнерстава, чиме би се повећао број и квалитет пројеката на територији Србије, али и оствариле значајне међународне конекције и размена знања.

2. ТЕОРИЈСКИ ОКВИР

Дигитализација је средство за отварање нових канала и нових облика интеракције између јавних институција и јавности (Peters et al., 2022). Истраживања управљања развојем истичу значај платформи за сарадњу као облика подстицања сарадње кроз интеракцију различитих актера (Ansell and Gash, 2018). Колаборативне платформе промовише и ЕУ у оквиру иновација. Иновације су се појавиле као ново поље урбане политике и постале су део дискурса ЕУ о интегралном и одрживом урбаном развоју и сродним урбаним иницијативама које се подстичу кроз кохезиону политику и урбане иновативне акције (Fioretti et al., 2020).

3. МЕТОДОЛОГИЈА

Методологија рада заснива се на анализи постојећих начина информисања о пројектима одрживог урбаног развоја и идентификацији проблема у доступности и организацији информација. У оквиру истраживања анализирани су следеће платформе и иницијативе: URBACT, Urban Innovative Actions, Portico, European Urban Initiative, STRAT, ERIH, VARcities, GoGreen, GIZ, GIZ Србија, Cordis и New European Bauhaus. Анализа је обухватила начин организације података, доступност информација, функционалности платформи и начин њиховог представљања корисницима. На основу уочених недостатака, као што су фрагментација података, непрегледност и непостојање централизованог система, дефинисани су основни захтеви за унапређење постојећег модела. Истовремено, пројекти који чине основу предложене платформе преузети су из различитих програма финансирања и сарадње, укључујући програме европске територијалне сарадње (Бугарска–Србија, Мађарска–Србија, Румунија–Србија, Србија–Северна Македонија, Србија–Босна и Херцеговина, Србија–Црна Гора, Хрватска–Србија, ИПА АДРИОН и Програм за Дунавски регион), као и програме Европске Уније у којима Србија учествује, попут Хоризонт Европа, Еразмус+, Креативна Европа и Дигитална Европа, уз додатне иницијативе као што су WBIF и ЕУ ПРО Плус. У складу са тим, развијен је концепт мобилне апликације Урбап као интегрисаног решења које одговара на идентификоване проблеме и потребе различитих група корисника.

4. АНАЛИЗА ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА

У савременом контексту урбаног развоја, доступност информација о пројектима и иницијативама представља један од кључних предуслова за њихову успешну реализацију. Иако је дошло до значајног развоја дигиталних алата и платформи намењених прикупљању и дистрибуцији података, информациони систем у области одрживог урбаног развоја и даље је фрагментисан и недовољно приступачан широј јавности. Постојеће информације о пројектима најчешће су распоређене на различитим платформама, од званичних сајтова институција, међународних организација и фондова, до појединачних пројектних презентација и стручних база података. Оваква дисперзија информација отежава њихову доступност, нарочито корисницима који нису део стручних мрежа или немају претходно искуство у раду на пројектима. Као резултат тога, значајан део јавности остаје недовољно информисан о актуелним процесима и иницијативама у свом непосредном окружењу. Додатни проблем представља неуједначеност у начину презентације података. Информације о пројектима често су приказане кроз обимне извештаје, без јасне визуелне структуре и прилагођавања различитим типовима корисника. Такав приступ отежава разумевање садржаја, посебно за кориснике који немају стручно предзнање, чиме се смањује потенцијал за њихово активно укључивање у процес планирања урбаног развоја. Недовољна информисаност може да утиче на низак ниво партиципације, што даље утиче на квалитет и одрживост реализованих пројеката. Са друге стране, стручна јавност се суочава са проблемом недостатка централизованог система који би омогућио ефикасно претраживање пројеката, праћење извора финансирања и размену знања. Информације потребне за припрему и реализацију пројеката често су расуте, што доводи до додатног утрошка времена и ресурса, као и пропуштених прилика за сарадњу. У том смислу, уочава се јасна потреба за развојем јединствене, доступне и интуитивне дигиталне платформе која би обједињавала релевантне информације о пројектима одрживог урбаног развоја, омогућила њихову прегледну презентацију и унапредила комуникацију између различитих актера. Управо у том контексту настаје концепт мобилне апликације Урбапп, као одговор на идентификоване недостатке постојећег система.

5. ДЕФИНИСАЊЕ ЗАХТЕВА ПЛАТФОРМЕ

Како би се адекватно одговорило на претходно сагледане проблеме попут фрагментације података, непрегледности и непостојања централизованог система, али и потребе попут побољшања информисаности и лакшег умрежавања, размене знања, укључивања у заједничке пројекте и партнерства, дефинисани су кључни елементи које платформа треба да садржи.

Првенствено, неопходно је централизовати податке о пројектима и јавним позивима у јединствен и приступачан систем. На тај начин се превазилази проблем расутости података и олакшава приступ информацијама, чиме се корисницима омогућава да на једном месту ефикасно прате и претражују пројекте на различитим нивоима, од локалног до међународног. У том смислу, мобилна апликација функционише као поједностављен и филтриран слој приступа подацима, у оквиру ког су издвојене кључне информације о пројектима, док се шири и детаљнији скуп података може развијати кроз пратећу веб платформу.

Велики број комплексних информација захтева и развој ефикасног система претраге и филтера који омогућавају корисницима да брзо и једноставно идентификују пројекте релевантне за њихова интересовања. То подразумева могућност претраге путем кључних речи, као и примену филтера који омогућавају прецизније дефинисање резултата у односу на тему, локацију, временски оквир и друге параметре. Посебан значај има и усмеравање корисника ка пројектима у њиховом окружењу, чиме се повећава релевантност приказаних информација.

С обзиром на разноврсност циљних група, један од кључних захтева односи се на прилагођавање платформе различитим типовима корисника. У оквиру система потребно је разликовати кориснике који апликацију користе као извор информисања од оних који активно учествују у реализацији пројеката. Ова подела омогућава развој два нивоа интерфејса, који се разликују по степену комплексности и обиму доступних информација. За широј јавност, платформа треба да обезбеди интуитиван и јасан приступ основним подацима о пројектима, уз нагласак на прегледности и једноставности коришћења. Насупрот томе, корисницима из стручне сфере неопходан је детаљнији увид у структуру пројеката, укључујући информације о јавним позивима, финансирању, партнерима, фазама реализације и другим релевантним параметрима. Функционална прилагодљивост платформе огледа се у њеној способности да одговори на ове различите потребе, без нарушавања укупне логике и прегледности система.

Поред доступности и организације података, значајан аспект представља и начин њиховог приказа. Информације о пројектима често укључују сложене односе између различитих актера, финансијских извора и временских фаза, због чега је неопходно њихово јасно и прегледно представљање. Коришћењем визуелних приказа омогућава се лакше разумевање ових података, нарочито корисницима који немају стручно предзнање, али и бржа анализа за кориснике из стручне сфере.

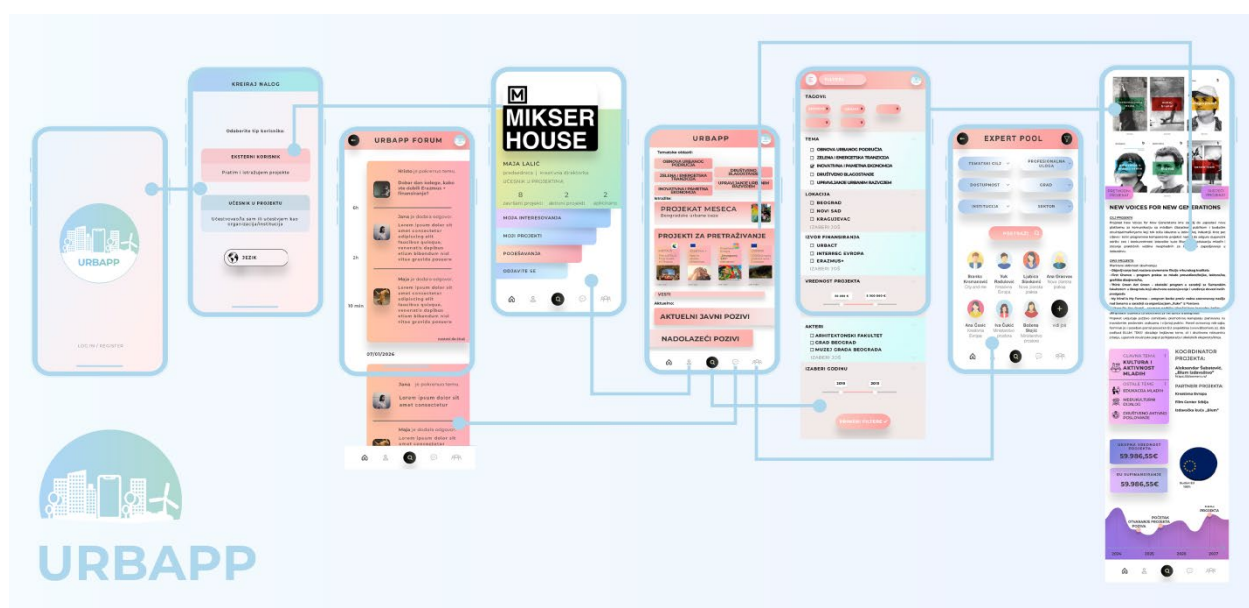
Поред информативне улоге, платформа треба да омогући и активније повезивање корисника кроз увођење функционалности које подстичу међусобну комуникацију и размену знања. У том смислу, предвиђено је формирање простора у оквиру ког корисници могу приступити профилима других учесника, размењивати информације и пратити њихове активности на пројектима. Додатно, увођењем посебног сегмента у виду експертског простора, омогућава се лакше повезивање стручњака различитих профила, што може допринети формирању нових пројектних тимова и сарадњи између институција и појединаца. Као надоградња оваквог система, платформа може садржати и форум као

место за отворену дискусију, размену искустава и постављање питања у вези са пројектима, јавним позивима и процесима одрживог урбаног развоја. На овај начин, платформа не функционише искључиво као извор информација, већ и као активна заједница корисника, чиме се додатно подстиче партиципација и континуирана размена знања.

Додатно, платформа треба да омогући корисницима да прате пројекте у којима учествују или за које су посебно заинтересовани. Ова функционалност подразумева могућност одабира и чувања пројеката, као и увид у њихове актуелне фазе развоја, промене и релевантне активности. На овај начин корисницима се омогућава континуирано праћење процеса, чиме се платформа не користи само као алат за претрагу информација, већ и као средство за дугорочно ангажовање и активно учешће у пројектима.

Поред праћења појединачних пројеката, платформа треба да омогући и приступ актуелним вестима и информацијама везаним за одрживи урбани развој. Овај сегмент обухвата објаве о новим пројектима, јавним позивима, резултатима реализованих иницијатива и другим релевантним догађајима из ове области. На тај начин корисницима се обезбеђује континуиран увид у актуелна дешавања, чиме се додатно подстиче њихово интересовање и редовно коришћење платформе.

6. ЕЛЕМЕНТИ РЕШЕЊА

Слика бр. 1: Приказ одабраних страница апликације (аутор: Анђела Марчићев).

Log-in: Почетну тачку при коришћењу апликације представља систем регистрације корисника. У оквиру овог сегмента, корисници могу подесити желејни језик и изабрати тип налога који ће креирати у зависности од тога да ли директно учествују у реализацији неког од пројеката или је користе као средство информисања у својству грађана. Након одабира типа налога, корисник попуњава формулар са личним подацима како би креирао сопствени кориснички налог. Међу основним подацима налазе се стандардни подаци попут имена корисника, е-маил адресе и одабира града и државе (како би платформа могла да оријентише корисника према пројектима у његовом окружењу), а додатни захтевани подаци, попут и мејл адресе која мора садржати званични домен, припадајуће организације и улоге у пројекту, потребни су у ситуацији када се корисник региструје као активни учесник пројеката. На овај начин врши се диференцијација корисника, на основу које се сваком од новорегистрованих додељује један од два типа интерфејса у зависности од њихове улоге: интерфејс за стандардне кориснике односно ширу јавност, или интерфејс за активне учеснике у пројектима.

Tool bar: Трака са алатима, односно *tool bar* је позициониран у доњем делу екрана и представља стално присутан навигациони елемент апликације. Његова улога је да омогући брз и директан приступ кључним функционалним целинама, преко иконица које воде ка: почетној страни, корисничком профилу, претрази и *expert pool*-у, чиме је обезбеђена стална доступност најважнијих опција током кретања кроз апликацију.

Home page: Апликација је конципирана тако да се пут ка сваком од садржаја налази на почетној страници, са које се директно приступа свим осталим појединачним целинама који у себи садрже детаљније приказе, чиме се омогућава лака навигација кроз платформу и брз приступ жељеном типу информација. Поред почетне стране, приступ садржајима је могућ и путем поља за отворену претрагу којим се управља уношењем кључних речи и одабиром филтера. Почетна страна обједињује кључне и најрелевантније садржаје платформе, попут прегледа пројеката, вести

и јавних позива. Ова страница, као и сви остали сегменти, разликују се у односу на тип корисника, па тако насловна страна за активне учеснике нуди додатне опције као што су *моје активности*, *моји партнери* и *пројекти у којима учествујем*.

Претрага и филтрирање: Поље за филтрирање резултата претраге подељено је у неколико категорија, ради повећане прегледности и одабира нивоа детаљности претраге, што је од кључне важности узимајући у обзир величину целокупне базе података. Садржи филтрирање резултата према таг-овима, теми, локацији, временском периоду, актерима, изворима финансирања и вредности пројекта, док интерфејс намењен стручној јавности садржи додатне опције попут статуса пројекта, типа учешћа и фазе позива. Применом филтера и уношењем једне или више кључне речи, корисник долази до свих пројеката који задовољавају унете параметре претраге.

Приказ пројекта: Приказ пројекта нуди систематизован сет најважнијих информација о сваком појединачном пројекту, како би се корисник брзо могао упознати са свим релевантним подацима о пројекту, а додатна визуализација има за циљ да податке учини читљивијим и лакше разумљивим корисницима ван ове стручне сфере. Степен детаљности информација зависи од типа корисничког налога који приступа пројекту, па тако сет информација доступан екстерном кориснику обухвата кратак текст о опису и циљу пројекта, податке о теми пројекта, координатору и партнерима, као и графички представљене податке о изворима финансирања и укупној вредности пројеката и временском оквиру трајања пројекта. Приказ пројекта за стручну јавност се разликује у детаљнијем приказу података који укључује дијаграме буџета и односа финансирања, гантограме за приказ временске димензије пројекта и додатне напомене, линкове и текстуалне податке о партнерима и координатору пројекта. На овај начин, корисници који учествују у пројектима могу брже доћи до свих релевантних детаљних информација о пројектима и укљученим актерима, без потребе за променом платформе и извора информисања.

Кориснички профил: Уласком на сопствени кориснички профил, корисник може додати, изменити или проверити своје унете податке и поставке, попут имена и слике или одабраног града, подешених интересовања и сачуваних пројеката, као и додатне статистичке податке о својим досадашњим активностима у оквиру пројеката

Специфичне функције за учеснике у пројектима: *Expert pool* представља сегмент апликације намењен повезивању корисника из стручне сфере. Омогућава претрагу профила на основу критеријума као што су тематски циљ, професионална улога, доступност, град, институција и сектор. Резултати претраге приказани су кроз прегледне картице које садрже основне информације о корисницима, чиме се омогућава брз увид у потенцијалне сараднике. На овај начин олакшава се успостављање контаката и развој сарадње између појединаца и организација.

Форум представља простор за отворену комуникацију и размену информација између корисника апликације. У оквиру овог сегмента омогућено је постављање питања, покретање дискусија и дељење искустава у вези са пројектима, јавним позивима и ширим темама из области одрживог урбаног развоја. Форум доприноси формирању активне заједнице корисника, подстиче размену знања и омогућава корисницима да, поред приступа информацијама, учествују у њиховом тумачењу и даљем развоју.

7. ЗАКЉУЧАК

Развој концепта мобилне апликације Urbarr указује на значај дигиталних платформи као кључних алата у унапређењу доступности информација и подстицању сарадње у области одрживог урбаног развоја. Анализом постојећег стања уочени су основни недостаци система информисања, пре свега у виду фрагментације података, недовољне приступачности и одсуства централизованог прегледа пројеката, што директно утиче на ниво информисаности и учешћа јавности. Предложено решење у виду мобилне платформе, која интегрише информације и уводи елементе умрежавања, представља потенцијално ефикасан одговор на уочене изазове. Апликација не функционише искључиво као база података, већ као интерактивни систем који повезује различите актере, олакшава размену знања и подстиче развој нових партнерстава. На тај начин, поред боље информисаности, платформа доприноси и већој укључености корисника у процесе планирања и реализације пројеката. Посебна вредност предложеног концепта огледа се у његовој двослојној структури, која истовремено одговара потребама шире јавности и стручних корисника. Оваквим приступом омогућава се ширење базе знања, повећање транспарентности процеса и јачање капацитета за сарадњу на локалном и међународном нивоу. Иако је рад усмерен на концептуално дефинисање платформе, његови резултати указују на значај даљег развоја и практичне имплементације оваквих решења. Будућа истраживања могу бити усмерена на техничку разраду апликације, тестирање корисничког искуства и анализу њеног реалног утицаја на ниво информисаности и партиципације. На тај начин, Urbarr има потенцијал да постане важан инструмент у изградњи информисанијих, повезанијих и одрживијих урбаних заједница.

РЕФЕРЕНЦЕ

- Ansell, C. and Gash, A. (2018). Collaborative Platforms as a Governance Strategy, *Journal of Public Administration Research and Theory*, 18(4), 543–71.
- European Commission. (2026). CORDIS data visualisation (Datalab). <https://cordis.europa.eu/datalab/visualisations/vis.php>
- European Commission. (2026). STRAT-Board. <https://territorial.ec.europa.eu/sustainable-development/strategies/strat-board/?lng=en>
- European Commission. (n.d.). New European Bauhaus. https://new-european-bauhaus.europa.eu/index_en
- European Route of Industrial Heritage. (2026). Home. <https://www.erih.net/>
- European Urban Initiative. (2026). The European Hub for sustainable urban development. <https://www.urban-initiative.eu/>
- Fioretti, C., Pertoldi, M., Busti, M. and Van Heerden, S. (eds). (2020). *Handbook of Sustainable Urban Development Strategies*. EUR 29990 EN, Publications Office of the European Union, Luxembourg. <https://territorial.ec.europa.eu/sustainable-development/strategies/handbook-sud/>
- GIZ. (2026). Projektdaten. <https://projectdata.giz.de/projektdaten/region/-1/countries/>
- GoGreen. (2026). Cases. <https://gogreen-project.com/cases/>
- Nemačka saradnja u Srbiji. (2026). Interaktivna mapa. <https://nemackasaradnja.rs/interaktivna-mapa/>
- Peters, G., Pierre, J., Sørensen, E., and Torfing, J. (2022). *A Research Agenda for Governance*. Edward Elgar Publishing.
- Portico. (2026). The EU gateway to urban learning. <https://portico.urban-initiative.eu/>
- URBACT. (2026). URBACT Good Practices. <https://urbact.eu/good-practices>
- Urban Innovative Actions. (2026). Projects. <https://uia.urban-initiative.eu/en/uia-cities-map>
- VARCITIES. (2026). About Varcities. <https://varcities.eu/about-varcities/>